

Piemineklis Latvijas mazpilsētā rada diskusijas par vēsturisko notikumu piemiņu

Description

Netipisku publicitāti un diskusijas ne tikai vēsturnieku, bet arī žurnālistu un politiķu vidū pat starptautiskā mērogā izraisījis kāds neliels pieminētais Latvijas pilsētā Bauskā, apmēram 10 tūkstošu cilvēku apdzīvotā vietā 67 kilometrus no Latvijas galvaspilsētas Rīgas.

Piemineklis “Bauskas aizstāvjiem pret otrreizējo padomju okupāciju” atklāts 2012.gada septembra vidū, tas ir divus metrus augsts granīta taisnstūris ar zīmēšanu, ko uz saviem formastēpiem Otrā pasaules kara laikā valkāja kopš 1943.g. vācu pusē karojušie latviešu leģionāri, kā arī vēltījumu “Bauskas aizstāvjiem pret otrreizējo padomju okupāciju 1944.28.07-14.09.”, ko papildina Latvijas 1930.gadu līdēra Kārlis Ulmaņa frāze “Latvijai jābūt latviešu valstij”.

Noziedznieki vai tikai karavīri ?

Vislielākās diskusijas izraisa jautājums, kas tieši uzskatāmi par “Bauskas aizstāvjiem pret otrreizējo padomju okupāciju”. Vēsturnieks Kaspars Zellis norāda, ka to cilvēku sastāvs, kas pie Bauskas 1944.gada vasarā karoja pret Sarkanā armiju, ir visai daudzveidīgs: “Bauskas aizstāvjos” ietilpuši gan vietējie nemobilizētie iedzīvotāji, gan arī mobilizētie, bet aktīvajam karadienestam par nederīgiem atzētie cilvēki, kas bija iesaistīti policijas palīgfunkciju veikšanai (piemēram, infrastruktūras objektu apsargāšanai). Uz Krievijas vēsturnieka, fonda “Vēsturiskā atmiņa” vadītāja Vladimira Simindeja pausto, ka pieminētais uzlikts tai skaitā arī 23., 319. un 322. policijas bataljoniem, kas piedalījušies “*nacistiskajā genocīdā Krievijas, Ukrainas un Baltkrievijas teritorijā*”^[1], K.Zellis atbild, ka precīzu datu iegūšanai, kas ļautu noskaidrot pie Bauskas karojušo cilvēku biogrāfijas, nepieciešama atsevišķa izpēte. Višs uzsver, ka nevienu no šajos bataljonos karojošajiem cilvēkiem pat Padomju tiesas, nav notiesājuši par kara noziegumiem^[2].

Citēts kā katalizators

Pieminekli par konfliktu c?loni padara ar? K.Ulma?a cit?ts. Gan pieminek?a izveides, gan K.Ulma?a cit?šanas iniciators ir viens no nedaudzajiem l?dz m?su dien?m izdz?vojušajiem Bauskas kauju dal?bniekiem, bijušais le?ion?rs Imants Zelti?š. Šaj?s kauj?s vi?š, tobr?d b?dams 18 gadus vecs, zaud?jis abas plaukstas. Padomju laik? vi?š pieredz?jis ilgstošas represijas (filtr?cijas nometni, ierobežojumus darb?, nedeva invalidit?tes pabalstu), ta?u tagad sa?em Latvijas apst?k?iem lielu pensiju un rehabilit?cijas pakalpojumus no V?cijas valsts[3]. Argument?jot cit?ta izv?li, vi?š atz?st, ka b?rn?b? šos v?rdus katru dienu redz?jis rakst?tus uz sienas skol? un tagad tos grib?jis ieraudz?t ar?uz pieminek?a[4]. J?paskaidro, ka K.Ulma?a vald?šanas laikam (1934-1940) rakstur?gs ne tikaivado?a kults, kas noz?m?, ka vi?a paustie lozungi bija publiskaj? telp? visuresoši, bet ar? noteiktonacion?lo v?rt?bu aizst?v?bu valsts propagand?.

Otraj? pasaules kar? v?cu pus? karojušais Imants Zelti?š, pieminek?a « Bauskas aizst?vjiem pret otrreiz?jo padomju okup?ciju » izveides iniciators ar sievu (pa labi) un t? atbalst?t?js, Bauskas novada domes deput?ts Raitis ?belnieks (pa kreisi).» (Fotogr?fijas autore : Olga Procevska, 2012.gada 22. septembris).

Kam?r I.Zelti?š uz šo cit?tu raug?s dr?z?k nostal?iski, nek? politiski, Latvijas soci?laj? un multietniskaj? kontekst? noz?m?gai iedz?vot?ju da?ai, it seviš?i nelatviešiem, šie K.Ulma?a v?rdi š?iet aizskaroši. Aizvainojumu var labi paman?t Latvijas krievalod?go mediju attieksm?. Latvijas krieviski rakstoš?s av?zes jauno monumentu konsekventi d?v? par pieminekli SS karav?riem un atkl?ti nosoda t? uzst?d?šanu. Laikraksts “?????” nor?da, ka tas velt?ts cilv?kiem, “uz kuru sirdsapzi?as ir simtiem boj?g?jušu mier?go iedz?vot?ju”.

Krievij? pieminekli izrais?jis ar? politi?u sašutumu. Zi?u port?ls *pravda.ru* raksta, ka pieminekli uzst?d?ts “bijušajiem hitleriešu atbalst?t?jiem” un ka tas noticis, “k?rt?jo reizi ignor?jot Nirnbergas tribun?la l?mumu”[5]. J?atg?dina tom?r, ka Nirnbergas tribun?ls atteic?s nosod?t Baltijas Waffen-SS le?ionus, jo to locek?i bija iesaukti, nevis br?vpr?t?gi. Krievijas Feder?cijas ?rietu ministrijas p?rst?v?vis Aleksandrs Lukaševi?s ir nosaucis pieminek?a uzst?d?šanu par “kaunpilnu aktu, kas aizskar fašisma upuru piemi?u”, nor?dot, ka “nacistisko noziedznieku heroiz?cija” Latvij? ir sistem?tisks raksturs[6]. Ned??u p?c pieminek?a atkl?šanas pret to pie Latvijas Republikas v?stniec?bas Maskav? protest?ja apm?ram 60 ar partiju “?????? ??????” saist?to jauniešu[7].

Savuk?rt Latvij? vieni no redzam?kajiem protest?t?jiem pret “Bauskas aizst?vju” pieminekli ir organiz?cija “Apvien?ba pret nacismu”, ko vada politi?is J?nis Kuzins (partija “Par cilv?ka ties?b?m vienot? Latvij?”). ?si p?c pieminek?a atkl?šanas izplat?taj? pazi?ojum? presei organiz?cija aicin?ja no amata atk?pties Bauskas novada domes priekšs?d?t?ju Valdi Veipu (partija “Vienot?ba”), br?dinot, ka cit?di piepras?s vi?a atst?din?šanu no amata atbild?gaj? ministrij?, kas tom?r nav noticis. Pašu pieminekli “Apvien?ba pret nacismu” aicin?ja p?rvietot “uz Waffen SS br??u kapiem”, nekonkretiz?jot kuri kapi ar to ir dom?ti. Pieminek?a izveid? nav ieguld?ti pašvald?bas l?dzek?i, tas ir celts par vair?ku

nevalstisko organizāciju un privātpersonu līdzekļiem, taču tas atrodas uz pašvaldības zemes. Bauskas novada domes priekšsēdētājs, reaģējot uz šo paziņojumi, medijiem uzsvēris, ka “šim piemineklim ar nacismu nav nekā kopīga”[8]. Pats Bauskas novada domes priekšsēdētājs pieminējis atklāšanu nepiedalījis, taču domi pārstāvja tās deputāts, nacionāli noskaņots partijas Visu Latvijai/TB-LNNK politiķis un vēsturnieks Raitis Belnieks. Ar citi šīs valdošajai koalīcijai ietilpstošās partijas politiķi, tai skaitā Latvijas Republikas parlamenta deputāts Jānis Dombrava, pauduši atbalstu piemineklim. Savukārt citas valdošās partijas nav nākušas klajā ar kādu pozīciju šajā jautājumā.

Vēsturnieks Rihards Pētersons, kas specializējas pieminēto pētniecībā, radiostacijai “Baltkom” norādījis, ka šis un arī citu pieminēto problēma ir tā, ka diskusijas par vēstures notikumiem vietējā un plašākā sabiedrībā notiek tikai pēc pieminēto uzstādīšanas, nevis pirms tās. Jāpiebilst, ka tas nav pirmais pieminēto skandāls, kas noticis šajā Latvijas pilsētā. 2007.gadā protestus izraisīja sarkanās armijas karavīru pieminēto pārvietošana no pilsētas parka uz brīvību kapiem.

[Tulkojums franču valodā.](#)

Atsauces :

[1] “Latvijas valsts arhīvs: Dokumenti par Latvijas valsts arhīvu izveidi un darbību SS”, ves.lv, 17.9.2012.

<http://www.ves.lv/article/226794>

[2] Saruna ar Kasparu Zelli 2012.gada 26.oktobrī Rīgā.

[3] Rita Ruska, « Mana ierašanās ir obligāta ». Saruna ar leģionāru Imantu Zeltiņu », *Latvijas Avīze*, 16.3.2011.

http://la.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=308965:qmana-ieraans-ir-obligtaq-saruna-ar-leionru-imantu-zeltiu&catid=177&Itemid=495

[4] Intervija ar Imantu Zeltiņu 2012.gada 22.septembrī Bauskā.

[5] “Latvijas valsts arhīvs: Dokumenti par Latvijas valsts arhīvu izveidi un darbību SS”, *pravda.ru*, 19.9.2012.

http://www.pravda.ru/world/formerussr/latvia/19-09-2012/1128551-ss_latvia-0/

[6] “Latvijas valsts arhīvs: Dokumenti par Latvijas valsts arhīvu izveidi un darbību SS”, *delfi.lv*, 18.9.2012.

<http://rus.delfi.lv/news/daily/politics/moskva-pamyatnik-esesovcam-v-bauske-pozor.d?id=42680002>

[7] “Latvijas valsts arhīvs: Dokumenti par Latvijas valsts arhīvu izveidi un darbību SS”, *gorod.lv*, 22.9.2012.

<http://www.gorod.lv/novosti/168692-v-moskve-piketiruut-posolstvo-latvii-iz-za-pamyatnika-v-bauske>

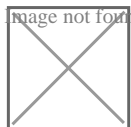
[8] “Bauskas mērs: Piemiņas pasākumu izmanto provokācijām”, *diena.lv*, 17.9.2012.

<http://www.diena.lv/latvija/viedokli/bauskas-mers-pieminas-pasakumu-izmanto-provokacijam-13968209>

Fotogrāfija : Pieminekļis “Bauskas aizstāvjiem pret otrreizējo padomju okupāciju” nedēļu pēc tās atklāšanas (Olga Procevska, 2012.gada 22. septembris).

* Latvijas universitātes doktorante

Image not found or type unknown

[Retour en haut de page](#)

date créée

15/11/2012

Champs de Méta

Auteur-article : Olga PROCEVSKA